

TYÖNANTAJA VAIKO TYÖNOSTAJA

(Suomen Lehdessä)

VIIME aikoina on sanomalehdissämme alkanut vakiintumaan eräs uusi talousopillinen termi. Kapitalisteista puhuttaessa on ruvettu käyttämään yhä useammin sanaa: *työnostaja*. Tällä sanalla on tahdottu korvata näihin asti verraten yleisesti käytetty nimitys: *työnantaja*. Mutta tätä muunnosta tehdessä on marxilaisen talousopin kannalta katsottuna ehdottomasti epäoimistuttu. Sen vuoksi on syytä lähemmin tarkastaa tätä kysymystä.

Tämän kirjoittaja ei ole havainnut, että tämän uuden termin puolesta olisi mitään laajempaa esitystä julkisuudessa tehty, joskin sitä on voitu mahdollisesti pienemmissä piireissä käsitellä. Ainoastaan vuoden 1920 Sosialistisen aikakauslehden ensimmäisessä numerossa on nim. Sapiens tätä asiaa käsitellyt ja ehdottanut otettavaksi kaikissa työväenlehdissämme käytäntöön termin: *työnostaja*. Perusteluissa hän osoitti seuraavat pääkohdat, jonka vuoksi muutos on tarpeellinen:

1. Koska kapitalistisen taloustieteen nerokkaita keksintöjä on kunnioittaa työvoiman riistäjää nimellä "*työnostaja*".

2. Koska Ruotsissa ja Norjassa on ruvettu työväenlehdissä ja työsopimuksissa käyttämään sanaa "*työnostaja*".

3. Lainaamalla Pääoman kolmannen painoksen alkulauseesta Engelsin lausunnon: "Mieleeni ei voinut juolahtaa, että ottaisin 'Pääomassa' käytäntöön tavanmukaisen lörröttelevän esitystavan, jota saksalaiset kansantaloustieteilijät yleensä käyttävät, tuon siansaksan, jonka mukaan esim. sanotaan työnantajaksi se, joka sallii toisten antaa itselleen työnsä käteisestä maksusta ja työn ottajaksi se, jolta työ palkkaa vastaan otetaan."

Yllämainitussa S:n kirjoituksessa tosin oli tämän lainauksen kaksi sanaa muutettu, nim. "Pääomassa" oli vaihdettu sanoihin "tässä kirjassa" (joka ei kylläkään vaikuta itse asiaan), sekä lainauksen viimeinen sana "otetaan" vaihdettu sanaan "ostetaan". Tästä näkyy johtuvan sitten se väite, että "tehtaan isäntä on siis työnostaja eikä työnantaja", kuten Sapiens sanoo.

Mutta sikäli kuin on kysymyksessä tämän uuden termin vakiinnuttaminen kielenkäyttöömme, niin lienee siinä suurempa syytä vieraista kielistä tehdyt sanalliset käännökset kuin yllämainittu kirjoitus. Olipa tuon asian laita miten tahansa, siinä se kuitenkin asian valaisemista Marxin omilla lauseilla.

Itseasiassa ei voitane sanoa, että porvarilliset

taloustieteilijät olisivat "keksineet" nimityksen työnantaja, sillä tuo nimitys on ollut olemassa eri kansojen kielissä jo aikaisemmin kuin ainoatakaan porvarillista taloustieteilijää on vielä ollut edes olemassa. Sensijaan voidaan tuota määritelmää pitää jo patriarkallisen järjestelmän tuotteena ja porvarillisilla talousoppineilla ei ole ollut muuta vaivaa kuin lainata itselleen tuo nurinkurinen määritelmä, koska he ovat pitäneet sen aivan luonnollisena ja oikeana. Vasta Marx ja Engels tekivät tässä suhteessa poikkeuksen.

Käsittääksemme, että määritelmä "*työnostaja*" on yhtä epämääräinen ja virheellinen kuin "*työnantajakin*", täytyy meidän eritellä ensikädessä mitä on *työ*. Marx kirjoitti: "Tullakseen markkinoilla myydyksi tavarana täytyisi *työn* kaikissa tapauksissa olla olemassa, ennenkuin sitä voitaisiin myydä. Mutta jos työläinen voisi antaa sille itsensä olomuodon, niin myisi hän *tavaraa* eikä *työtä*. — — Rahanomistajaa vastaan astuu tavaramarkkinoilla todellisuudessa *työläinen*, ei *työ*. Työläinen myy *työvoimaansa*. Niin pian kuin hänen *työnsä* todella alkaa, on se jo lakannut olemasta hänen omaamansa, eikä hän voi sitä siis enää myydä. Työ on arvojen, *perusolemus* ja *sisäinen mitta*, mutta sillä itsellään ei ole *mitään arvoa*. — Työvoiman arvo määrää siten *työn arvon* eli rahassa ilmaistuna sen välttämättömän hinnan (kaikki harv. minuun. — T. W.)."

Nämä lainaukset riittävät jo osoittamaan kyllin pätevästi sen, miten järjetön on ajatella, että työläinen voisi myydä kapitalistille *työtä*. Kuinka siis voidaan puhua kapitalistista "*työnostajana*"? Marxilaisessa mielessä siitä ei voida niin puhua. Koska työläisellä on mahdollisuus myydä vain *työvoimaansa* eikä *työtä*, niin toiselta puolen kapitalisti voi ostaa vain työläisen työvoimaa eikä *työtä*. Tehtävämme on suoritettu. Kapitalisti ei voi olla "*työnostaja*", mutta sen sijaan: *työvoimanostaja*. Kun siis pyritään vapautumaan tuosta patriarkalisesta termistä "*työnantaja*", niin ei ole työväestölle edullista, että lehdissämme ja kirjallisuudessamme ruvettaisiin käyttämään siitä vieläkin huonompaa ja epätarkempaa nimitystä, jota "*työnostaja*" ehdottomasti on. Sensijaan tulisi sen käytöstä loppujen lopuksikin vapautua, eikä antaa muissakaan kielissä käytettyjen yhtä harhajohtavien termien olla tässä suhteessa meitä eksyttämässä. Ruvettakoon siis vastaisuudessa yleisesti käyttämään otsikossa olevien sanojen asemasta määritelmä: *työvoimanostaja*.

